

BÓTA ANNA

Történelem

MA, 7. félév

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:Prof. Dr. Pap József
egyetemi tanár, EKKE BMK**DEMOGRÁFIAI VIZSGÁLATOK A NAGYVISNYÓI
REFORMÁTUS KÖZÖSSÉGBEN A 19. SZÁZAD FOLYAMÁN****Kulcsszavak:** Nagyvisnyó; demográfia; anyakönyv; református; születésszabályozás

Kutatásom egy borsodi református falu, Nagyvisnyó 19. századi demográfiai átmenet előtti demográfiatörténetét vizsgálja, középpontban a születésszabályozás kérdésével. Dolgozatomban megvizsgálom a termékenységi magatartást, a születésszabályozást, illetve a magas csecsemő és gyermekhalandóság hatását a termékenység csökkenésére, valamint az országos szintű demográfiai katasztrófák következményeit. Elemzem továbbá a településen jelenlévő házassági szokásokat, azok változásait és kapcsolatát a környező településekkel, kiemelt figyelmet fordítva az özvegyek jelenlétére, az újráházassági szokásaikra és a mozaikcsaládokra.

Nagyvisnyó adatait demográfiai vizsgálatokhoz eddig még nem dolgozták fel. Lakosainak múltjáról nem áll rendelkezésre narratív forrás, viszont az egyházközség anyakönyveiben valamennyi helyben élő ember nyomot hagyott, megkeresztelték, megeskették és eltemették őket. A fellelhető népszámlálási adatok felhasználása, valamint az egyházi anyakönyvek adatainak családrekonstrukciós módszeren alapuló adatbázisba való feldolgozása lehetővé teszi a demográfiai struktúrák pontosabb leírását, változások mélyebb megértését.

A dolgozatom két fő részből áll. A források ismertetését követően bemutatom az elemzés legfontosabb historiográfiai párhuzamait majd pedig a módszertani kérdésekről írok. A dolgozat második része a lokális demográfiai folyamatokat tárgyalja.

Elemzéseim során bizonyossá vált, hogy az országos szintű demográfiai katasztrófák a visnyói lakosság életében is mély nyomot hagytak. A járványok és éhínségek hullámszerű mozgást generáltak a halálozások és házasságok számában. Jellemzően az alacsony házasságszámú éveket követően a születésszámok is megcsappant. A 15 év alattiak 50%-os halálozási aránya, ahhoz vezetett, hogy a település nem érte el a növekedéshez szükséges átlagos gyerekszámot, ami a református közösség lakosságszámának stagnálását eredményezte. A magas halálozási arány nemcsak a fiatalabb korosztályokat állította kihívás elé. Az özvegyiség mindennapos jelenség volt mindkét nem életében, a vizsgálat azonban azt igazolta, hogy a férfiak rövidebb időn belülük és nagyobb arányban házasodtak újra. A kutatás jelenlegi állása alapján elmondható, hogy bár a tudatos születésszabályozás jelenlétét narratív forrásokkal nem támasztható alá, de az demográfia adatai annak nagyvisnyói jelenlétére utalhatnak, ennek biztosabb megállapításához, a kutatás későbbi, térben és időben kibővített fázisában lesz lehetőség.